

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZEŚĆ 1. JĘZYK POLSKI

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 17 stronach są wydrukowane **22 zadania**. Ewentualny brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i otocz kółkiem, np. gdy wybierasz odpowiedź A:

Ⓐ

B.

C.

D.

6. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe i otocz kółkiem wybraną odpowiedź, np. gdy wybierasz odpowiedź P (prawda).

⒫	F
---	---

7. Jeśli się pomylisz, przekreśl znak kółka krzyżykiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

⊗

B.

Ⓒ

D.

8. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
9. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia do:

dostosowania
kryteriów oceniania

nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

Arkusz zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.

**21 KWIETNIA
2015**

**Godzina rozpoczęcia:
11:00**

**Czas pracy:
do 135 minut**

Powodzenia!

GH-P2-152

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–7. zamieszczone na stronach 4.–6.

Adam Mickiewicz

DZIADY CZĘŚĆ II (fragment)

CHÓR

Ciemno wszędzie, głucho wszędzie,
Co to będzie, co to będzie?

GUŚLARZ

Teraz wy, pośrednie duchy,
Coście u tego padołu
Ciemnoty i zawieruchy
Żyłyście z ludźmi pospołu;
Lecz, od ludzkiej wolne skazy,
Żyłyście nie nam, nie światu,
Jako te cząbry i ślasy¹,
Ni z nich owocu, ni kwiatu.
Ani się ukarmi zwierzę,
Ani się człowiek ubierze;
Lecz w wonne skręcone wianki
Na ścianie wiszą wysoko. [...]
Was tym światłem i kadzidłem
Zapraszamy, zaklinamy. [...]

DZIEWCZYNA

Tu niegdyś w wiosny poranki
Najpiękniejsza z tego sioła²,
Zosia, pasając baranki,
Skacze i śpiewa wesoła.

La la la la

Oleś za gołąbków parę
Chciał raz pocałować w usta;
Lecz i prośbę, i ofiarę
Wyśmiała dziewczyna pusta.

La la la la

Józio dał wstążkę pasterce,
Antoś oddał swoje serce;
Lecz i z Józia, i z Antosia
Śmieje się pierzchliwie Zosia.

La la la la

Tak, Zosią byłam, dziewczyną z tej wioski.
Imię moje u was głośnie,
Że chociaż piękna, nie chciałam zameścia
I dziewiętnastą przeigrawszy wiosnę,

Umarłam, nie znając troski
Ani prawdziwego szczęścia.
Żyłam na świecie; lecz, ach! nie dla świata!
Myśl moja, nazbyt skrzydlata,
Nigdy na ziemskiej nie spoczęła błoni³.
Za lekkim zefirkiem⁴ goni,
Za muszką, za kraśnym⁵ wiankiem,
Za motylkiem, za barankiem;
Ale nigdy za kochankiem.
Pieśni i fletów słuchałam rada:
Często, kiedy sama pasę,
Do tych pasterzy goniłam stada,
Którzy mą wielbili krasę;
Lecz żadnego nie kochałam.
Za to po śmierci nie wiem, co się ze mną dzieje,
Nieznajomym ogniem pałam;
Choć sobie igras do woli,
Latam, gdzie wietrzyk zawieje,
Nic mię nie smuci, nic mię nie boli,
Jakie chcę, wyrabiam cuda.
Przędę sobie z tęczy rąbki⁶,
Z przezroczystych łez poranku
Tworzę motylki, gołąbki.
Przecież nie wiem, skąd ta nuda:
Wyglądam kogoś za każdym szelestem,
Ach, i zawsze sama jestem!
Przykro mi, bez ustanku
Wiatr mną jak piórkiem pomiata.
Nie wiem, czy jestem z tego, czy z tamtego świata.
Gdzie się przybliżam, zaraz wiatr oddali,
Pędzi w górę, w dół, z ukosa:
Tak pośród pierzchliwej fali
Wieczną przelatując drogę,
Ani wzbić się pod niebiosa,
Ani ziemi dotknąć nie mogę. [...]

GUŚLARZ

Czego potrzebujesz, duszeczko,
Żeby się dostać do nieba? [...]

DZIEWCZYNA

Nic mnie, nic mnie nie potrzeba!
Niechaj podbiegną młodzieńce,
Niech mię pochwyć za rękę,

Niechaj przyciągną do ziemi,
Niech poigram chwilkę z niemi.
Bo słuchajcie i zważcie u siebie,
Że według bożego rozkazu:
Kto nie dotknął ziemi ni razu,
Ten nigdy nie może być w niebie.

CHÓR

Bo słuchajmy i zważmy u siebie,
Że według bożego rozkazu:
Kto nie dotknął ziemi ni razu,
Ten nigdy nie może być w niebie.

¹ Cząber, śláz – rośliny ozdobne.

² Sioło – osada, wieś.

³ Błonie – duża przestrzeń, równina pokryta trawą.

⁴ Zefir – łagodny wietrzyk.

⁵ Kraśny – piękny, urodziwy.

⁶ Rąbki – chusty.

[452 słowa]

Zadanie 1. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Dziady to nazwa obrzędu ludowego poświęconego zmarłym przodkom.	P	F
Celem obrzędu dziadów było przywrócenie zmarłych do życia.	P	F

Zadanie 2. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Obrzędowi dziadów
przewodniczy ____

A.	Guślarz.
B.	Chór.
C.	Dziewczyna.

Zadanie 3. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Chór tworzy tajemniczy nastrój.	P	F
Chór powtarza prawdę moralną.	P	F

Zadanie 4. (1 pkt)

Które wypowiedzenie zawiera informację o przeszłości Dziewczyny? Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

- A. „Nieznanym ogniem pałam.”
- B. „Wyglądam kogoś za każdym szelestem.”
- C. „Lecz i z Józia, i z Antosia śmieje się pierzchliwie Zosia.”
- D. „Ani wzbic się pod niebiosa, ani ziemi dotknąć nie mogę.”

Zadanie 5. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Zosia za życia _____

A.	paśla baranki.
B.	rysowała tęczę.
C.	hodowała motyle.

Zadanie 6. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Z wypowiedzi Dziewczyny wynika, że po śmierci dręczy ją

- A. samotność.
- B. nadmiar obowiązków.
- C. lęk przed zemstą młodzieńców.
- D. brak jakichkolwiek przyjemności.

Zadanie 7. (1 pkt)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące funkcji środków stylistycznych we fragmencie DZIADÓW CZ. II są prawdziwe. Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Środek stylistyczny i przykład	Funkcja w utworze		
zdrobnienia: np. „muszką”, „motylkiem”, „barankiem”	oddają sposób postrzegania świata przez Zosię	P	F
porównanie: „wiatr mną jak piórkiem pomiata”	obrazuje sytuację, w jakiej znajduje się bohaterka	P	F

Zadanie 8. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Z DZIADÓW CZ. II dowiadujemy się, że Dziewczyna odkupi swoje winy, gdy

- A. poprosi o dwa ziarnka gorzycy.
- B. odwzajemni uczucia ziemskich zalotników.
- C. miną dwa lata jej tułaczki między niebem a ziemią.
- D. odbędzie się uczta przygotowana przez młodzieńców.

Małgorzata Musierowicz

JĘZYK TROLLI (fragment)

Regały były robione na wymiar, starannie dopasowane do wnęk. Wszystkie ich półki umieszczono w identycznej odległości od siebie. Książki, które nie mieściły się ze względu na nietypowy format, zostały po prostu równo przycięte gilotyną, a może i piłą, na taką wysokość, by się dały upchnąć na półce.

Dziadek był zbulwersowany zwłaszcza zawartością półki najwyższej.

– Goethe¹ – mówił. – Heine!² – i ręce mu się trzęsły.

– Co, co? – nie rozumiał zaniepokojony właściciel.

– Koniec dziewiętnastego wieku!

– Koniec? – powtórzył właściciel.

– Ktoś – powiedział – przyciął od góry cały komplet Goethego. I tom Heinego.

– Od góry?

– Nie widzi pan? Ucięte w jednej trzeciej wysokości – dziadek wydobył pierwszy z kilku zielonych tomów. Otworzył go i pokazał właścicielowi:

– Jak pan chce teraz to czytać?

– Panie, ale ja tego nie chcę czytać w ogóle. Czy ja mam czas na czytanie? Tu był taki plastik, z brodą, nieduży, projektował nam wnętrze. Nie był drogi, pozwoliłem mu robić, co chce. Te książki to on kupił za grosze dosłownie, na kilogramy, z masy spadkowej. Spadkobiercy wyprzedają takie rzeczy za grosze. A one ładnie dekorują.

– Ładnie dekorują?

– No.

Dziadek odetchnął głęboko. Wyglądał tak, jakby liczył do dziesięciu dla uspokojenia. Kiedy się odezwał, mówił już innym głosem.

– Cóż. Nie winię pana. Ale chciałbym, żeby pan wiedział, że książki mają też inne funkcje. To nie są tylko kartki papieru oprawione w tekturę lub płótno. To są wytwory ludzkiego ducha. Zapisano na tych kartach myśli, utrwalono wzruszenia i uczucia. Dobry Boże, Heine! Był już palony na stosie. Ale czy Goethe mógł przypuszczać, że w dwudziestym pierwszym wieku będzie się przycinało jego dzieła, by ozdobić pizzerię?

Stał przez chwilę bez ruchu, a w pizzerii zapanowała zupełna cisza.

– Chłopcy – rzekł wreszcie, podrywając głowę. – Natychmiast stąd wychodzimy. Nigdy więcej nie postanie tu nasza noga.

Wyszedł na ulicę, z powodu pośpiechu i oburzenia zapominając o palcie.

– Kiedyś... gdy mnie zabraknie, nie róbcie z mojej biblioteki masy spadkowej. Proszę was o to. Każda książka, jaka stoi na naszych półkach, jest cenna, wyjątkowa i potrzebna, bo każdą z nich czytał ktoś z waszych bliskich. Cieszył się tymi książkami, uczył się z nich, nad niejedną płakał, nad inną się śmiał. Jeśli sami nie będziecie ich chcieli, oddajcie je tym, którzy książki kochają. Obiecujecie?

Przerażeni, pokiwali głowami, a potem złapali dziadka za ręce, każdy po swojej stronie.

¹ Johann Wolfgang Goethe – wybitny poeta niemiecki.

² Heinrich Heine – wybitny poeta niemiecki.

Zadanie 9. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Opisane w przytoczonym tekście wydarzenia dzieją się _____

A.	w starożytności.
B.	w przyszłości.
C.	w czasach współczesnych.

Zadanie 10. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Przyczyną zdenerwowania dziadka było

- A. robienie z książek niewłaściwego użytku.
- B. umieszczanie książek w nietypowym miejscu.
- C. eksponowanie w pizzerii tylko niemieckich książek.
- D. kolekcjonowanie książek przez człowieka nieoczytanego.

Zadanie 11. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Aby scharakteryzować właściciela pizzerii, wyrazy „zaradny”, „niewykształcony” należy połączyć spójnikiem

- A. „lub”.
- B. „ale”.
- C. „więc”.
- D. „czyli”.

Zadanie 12. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Z tekstu JĘZYK TROLLI wynika, że książkom należy się szacunek, ponieważ ich lektura wyzwała w człowieku emocje.	P	F
Z tekstu JĘZYK TROLLI wynika, że książki powstają po to, aby dekorowały restauracje.	P	F

Zadanie 13. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1. albo 2.

A.	W tekście JĘZYK TROLLI występuje narracja pierwszoosobowa,	ponieważ	1.	narrator jest jednym z bohaterów i uczestniczy w zdarzeniach.
B.	W tekście JĘZYK TROLLI występuje narracja trzecioosobowa,		2.	narrator opowiada o zdarzeniach jako obserwator.

Zadanie 14. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

W zdaniu „Panie, ale ja tego nie chcę czytać w ogóle” zastosowano styl

- A. potoczny.
- B. naukowy.
- C. urzędowy.
- D. artystyczny.

Zadanie 15. (1 pkt)

Dokończ poniższe zdania 1. i 2. Otocz kółkiem poprawne odpowiedzi.

1. W przytoczonym cytacie „Regały były robione na wymiar, starannie dopasowane do wnęk. Wszystkie ich półki umieszczono w identycznej odległości od siebie” podkreślony wyraz jest

A. zaimkiem.

B. przyimkiem.

2. Podkreślony wyraz został użyty w celu

C. zastąpienia rzeczownika „regały”.

D. zastąpienia rzeczownika „wnęk”.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 16–19. zamieszczone na stronach 12.–13.

Leszek Kołakowski

O SŁAWIE (fragment)

Sława, jak wiadomo, jest jednym z najbardziej pożądaných dóbr. Na pozór jest to tak oczywiste, że nie warto dociekać przyczyn, dla których sława taką sławą się cieszy. A jednak pragnienie sławy, chociaż obsesyjnie w naszej cywilizacji obecne, nie jest powszechne. Bardzo wielu ludzi naprawdę wcale o sławę nie zabiega – dlatego, że po prostu boją się być wystawieni na widok publiczny, że są niepewni siebie albo że mają niewysokie o sobie samych mniemanie.

Sława często przynosi bogactwo: w przypadku znanych aktorów, reżyserów filmowych, śpiewaków rockowych, sportowców itd. Ludzie na ogół jednak ubiegają się o sławę dla niej samej, nie tylko dla innych zysków, które przynosi – jak o tym poucza nieśmiertelny przykład Herostratesa¹, który, jak wieść niesie, spalił świątynię Diany wyłącznie po to, żeby rozgłos uzyskać, co mu się też nadzwyczajnie udało, bo po tylu wiekach wszyscy jego imię pamiętają. Z drugiej strony są ludzie bardzo bogaci, którzy unikają rozgłosu i trzymają się w cieniu. Możemy więc uznać, że sława uchodzi za dobro samo w sobie, nie tylko za środek do zdobycia innych dóbr.

Sława z natury swojej przypada nielicznym; rzadkość należy do jej definicji. Dlatego też nieuchronne jest, że z tych, co o sławie marzą, tylko znikoma część osiągnie, a ogromna większość będzie rozczarowana.

Jest oczywiste, że sława ma niezliczoną ilość stopni i niepodobna dokładnie określić, kto jest sławny naprawdę. Jeśli pominąć tych, co są sławni z urzędu, jak prezydenci i premierzy znaczących państw, papieże i królowie, wolno chyba powiedzieć, że sława na świecie jest na ogół proporcjonalna do czasu i częstotliwości, w jakiej ludzie pokazują się w telewizji i na ekranach filmowych. Wszyscy w Ameryce znają nazwiska i oblicza ludzi, którzy codziennie prowadzą dzienniki lub popularne programy telewizyjne. Ilu z nas jednak, tych mianowicie, co nie są fizykami ani chemikami, potrafi wymienić nazwiska laureatów Nagrody Nobla w fizyce i chemii za ostatnie 40 lat? A jednak, choć nie znamy nazwisk i przeważnie nie wiemy, czym właściwie ci ludzie się zasłużyli, jesteśmy z góry przekonani, że są to osoby wybitne i ogromnie zasłużone. Nie są jednak sławne, skoro tak niewielu z nas potrafi je zidentyfikować.

Z takich właśnie spostrzeżeń rodzić się może niemądre przypuszczenie, że sława jest rozdzielana niesprawiedliwie. Mógłby kto rzec: niepokonany bokser może być półanalfabetą i sławny jest na cały świat, a wielki uczoney, prawdziwy dobroczyńca ludzkości, na przykład w naukach medycznych, znany jest tylko nielicznym. Nie wiadomo jednak, co w tym złego i dlaczego sława miałaby być zasłużoną nagrodą tylko za znakomite osiągnięcia intelektualne, a nie – za wyniki atletyczne albo za sprawne prowadzenie programów telewizyjnych.

Pragnienie sławy nie jest godne potępienia albo niegodziwe. Na ogół jednak lepsi są ludzie, co o sławie nie myślą, ale zadowoleni są z tego, że są lubiani i szanowani choćby w niewielkim gronie przyjaciół i bliskich.

¹ Herostrates – szewc z Efezu, który pragnął zyskać nieśmiertelną sławę i dlatego podpalił w 356 r. p.n.e. świątynię Artemidy (Diany), uznawaną za jeden z siedmiu cudów starożytnego świata.

[487 słów]

Zadanie 16. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Według Leszka Kołakowskiego sława nie przez wszystkich jest traktowana jako dobro najważniejsze.	P	F
Według Leszka Kołakowskiego zabieganie o sławę często kończy się niepowodzeniem.	P	F

Zadanie 17. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Pragnienie sławy dla niej samej, a nie dla zysku, potwierdził w tekście przykład ____

A.	laureatów Nagrody Nobla.
B.	szewca Herostratesa.
C.	ludzi znanych z mediów.

Zadanie 18. (1 pkt)

Dokończ poniższe zdania 1. i 2. Otocz kółkiem poprawne odpowiedzi.

1. W wypowiedzeniu „Pragnienie sławy nie jest godne potępienia” występuje orzeczenie

A. imienne.

B. czasownikowe.

2. Orzeczenie to odnosi się do podmiotu wyrażonego rzeczownikiem

C. „pragnienie”.

D. „sławy”.

Zadanie 19. (1 pkt)

W którym z poniższych wypowiedzeń występuje zdanie podrzędne przydawkowe? Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

- A. „Sława, jak wiadomo, jest jednym z najbardziej pożądanых dóbr.”
- B. „Możemy więc uznać, że sława uchodzi za dobro samo w sobie, nie tylko za środek do zdobycia innych dóbr.”
- C. „Nie są jednak sławne, skoro tak niewielu z nas potrafi je zidentyfikować.”
- D. „Wszyscy w Ameryce znają nazwiska i oblicza ludzi, którzy codziennie prowadzą dzienniki.”

Przeczytaj definicje i wykonaj zadanie 20.

sława 1. «wielki rozgłos zdobyty talentem, wielkimi czynami, zasługami itp.»: Wiekopomna sława. Pianista, lekarz światowej sławy. Zdobyć, zyskać sławę. Okryć się sławą. ◇ *fraz.* Cieszyć się sławą ministra, artysty itp. «być sławnym ministrem, artystą itp.» ◇ *książk.* Mieć, zyskać (sobie) sławę kogoś, czegoś, jako ktoś «być znanym z czegoś, jako ktoś, coś, dać się poznać w jakiejś dziedzinie, z jakiegoś powodu».

2. podn. «opinia, o kimś, o czymś, zwłaszcza dobra»: Bronić czyjejs sławy. Szarpać czyją sławę.

3. pot. «sławny człowiek, sławna postać; znakomitość»: W filmie wystąpiły same sławy. To sława w dziedzinie medycyny.

Zadanie 20. (1 pkt)

Wskaż zdanie, w którym rzeczownik „sława” występuje w znaczeniu podanym w drugiej definicji. Otocz kółkiem P przy zdaniu prawdziwym.

1.	Festiwal zgromadził największe sławy współczesnej muzyki filmowej.	P
2.	Ten ośrodek sportowy cieszy się dobrą sławą wśród miłośników narciarstwa.	P
3.	Jego talent i pracowitość sprawiły, że zyskał sławę w ciągu kilku lat.	P

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 21.

Mirosław Pęczak

BOHATEROWIE Z GORSZEJ STRONY (fragment)

Nie ulega wątpliwości, że celebryci, czyli osoby „znane z tego, że są znane”, stanowią koło zamachowe show-biznesu, który nie może istnieć bez systemu gwiazd. Dawniej ów system był nie tylko mniej niż dziś rozbudowany, ale też kryteria mianowania na gwiazdę wydawały się stosunkowo proste. Chodziło o to, że podziwiane były osoby wyjątkowe.

Już jednak na początku lat 60. ubiegłego stulecia Daniel Boorstin odkrył, iż jedynym powodem zaliczenia kogoś do grona celebrytów jest po prostu sława, czyli powszechna rozpoznawalność: „Celebryta to postać wytworzona przez nas wszystkich, przez tych, którzy chętnie czytają o niej, oglądają ją na ekranie telewizora, kupują jej nagrania i plotkują o niej w gronie przyjaciół”. Nie byłoby zatem celebrytów, gdyby nie medialne opowieści trafiające w czułe punkty publiczności.

Zadanie 21. (2 pkt)

Czy każdego celebrytę można nazwać człowiekiem sławnym? Uzasadnij swoją odpowiedź. W argumentacji odwołaj się do tekstów Leszka Kołakowskiego i Mirosława Pęczaka. Nie cytuj sformułowań z arkusza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

